

Sygn. akt VII U 376/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 lipca 2016 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Stachurska

Protokolant: protokolant sądowy Urszula Kalinowska

po rozpoznaniu w dniu 27 lipca 2016 r. w Warszawie

sprawy C. M. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

na skutek odwołania C. M. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W.

z dnia 18 grudnia 2015 r. numer: (...)

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

C. M. (1) w dniu 22 stycznia 2016 roku złożyła do Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie, za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W., odwołanie od decyzji z dnia 18 grudnia 2015 roku, nr (...), stwierdzającej, że jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od dnia 1 marca 1999 roku do 29 września 2004 roku.

Zaskarżonej decyzji ubezpieczona zarzuciła, na podstawie art. 24 ust. 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z art. 27 ust. 2 ustawy z dnia 16 września 2011r. o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców, przedawnienie składek. W uzasadnieniu odwołania wskazała, że powołany art. 24 ust. 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych wskazuje, że należności z tytułu świadczeń ulegają przedawnieniu po upływie 5 lat od dnia kiedy stały się wymagalne. Z kolei na podstawie art. 27 ust. 2 ustawy o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców, przedawnienie należy rozpatrywać zgodnie z przepisami wcześniejszymi, tj. wprowadzonymi 1 stycznia 2003r., kiedy obowiązywał 10 letni termin przedawnienia. Zgodnie z tym przepisem w przypadku ubezpieczonej zostały spełnione te kryteria, bo zobowiązanie powstało przed 1 stycznia 2012r. i według zmienionych przepisów przedawniło się 29 września 2014r. ZUS tymczasem, przyjmując wygodniejszą dla siebie wersję, stanął na stanowisku, że od 1 stycznia 2012r. należy na nowo liczyć bieg terminu przedawnienia, które zgodnie z nowymi przepisami nastąpi dopiero 29 września 2017r. Zdaniem ubezpieczonej stanowisko ZUS jest bezpodstawne. Zakład choć sam mógł obliczyć prawidłową datę przedawnienia, wszczął postępowanie i niesłusznie wydał zaskarżoną decyzję (odwołanie z dnia 21 stycznia 2016r., k. 2 a.s.).

Na rozprawie w dniu 27 lipca 2016r. pełnomocnik C. M. (1) wniósł o uchylenie zaskarżonej decyzji (skrótowy protokół rozprawy z dnia 27 lipca 2016r., k. 48 – 49 a.s., nagranie przebiegu rozprawy z dnia 27 lipca 2016r., płyta CD - k. 50 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. wniósł o oddalenie odwołania na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

W uzasadnieniu odpowiedzi na odwołanie organ rentowy podniósł, że zgodnie z art. 13 ust. 4 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jedn. tekst Dz. U. z 2015r., poz. 121) osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom od dnia rozpoczęcia działalności do dnia jej zakończenia. W rozpatrywanej sprawie ubezpieczona była zgłoszona od dnia 1 marca 1999r. do dnia 29 września 2004r. do ubezpieczeń społecznych oraz ubezpieczenia zdrowotnego, nie miała w tym czasie innego tytułu rodzącego obowiązek ubezpieczenia.

Odnosząc się do zarzutu przedawnienia, o jakim mowa w odwołaniu, Zakład wskazał, że zaskarżona decyzja nie określa wymiaru składek, a jedynie ustala schemat ubezpieczeń. Zgodnie z art. 24 ust. 4 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych, przedawnieniu ulegają należności z tytułu składek, zaś sam fakt podlegania ubezpieczeniu nie przedawnia się. Instytucja przedawnienia nie obejmuje również korekty dokumentów rozliczeniowych. Obowiązek w tym zakresie wynika z art. 41 ust. 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, zgodnie z którym płatnik składek jest obowiązany złożyć imienny raport miesięczny korygujący w formie nowego dokumentu zawierającego wszystkie prawidłowe informacje określone w ust. 3 – 5, jeśli zachodzi konieczność korekty danych podanych w imiennym raporcie miesięcznym w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości przez płatnika składek we własnym zakresie lub przez Zakład. Wydana w przedmiotowej sprawie zaskarżona decyzja ma na celu jedynie uporządkowanie okresów podlegania ubezpieczeniom społecznym przez ubezpieczoną, a nie wyegzekwowanie należnych składek. W tym stanie rzeczy decyzja została wydana w sposób prawidłowy, a zatem odwołanie powinno być oddalone (odpowiedź na odwołanie z dnia 17 lutego 2016 roku, k. 4 – 5 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

C. M. (1) od dnia 1 marca 1999 roku do dnia 29 września 2004 roku prowadziła działalność gospodarczą. W tym czasie nie miała innego tytułu do objęcia ubezpieczeniem społecznym (okoliczność bezsporna oraz dane o zgłoszeniach ubezpieczonego, k. 30 a.s.).

Przed podjęciem działalności gospodarczej, w okresie od 8 stycznia 1998r. do 30 września 1998r. C. M. (1) podlegała ubezpieczeniom emerytalno – rentowym, wypadkowemu, chorobowemu jako rolnik (pismo Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 26 maja 2016r., k. 43 .s., decyzja o podleganiu ubezpieczeniu społecznemu rolników z dnia 20 stycznia 1998r., k. 37 a.s.).

W dniu 21 października 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. sporządził pismo, w którym poinformował C. M. (1), że wszczął z urzędu postępowanie wyjaśniające w sprawie ustalenia obowiązku ubezpieczeń społecznych z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej. W treści zawiadomienia organ rentowy poinformował ubezpieczoną, iż ma prawo czynnego udziału w postępowaniu oraz wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów (pismo z dnia 21 października 2015r., a.r.).

C. M. (1) w piśmie z dnia 27 października 2015 roku wskazała, że nie wie o co chodzi w sprawie, że sprawa dotyczy odległego czasu i uległa przedawnieniu (pismo C. M. (1) z dnia 27 października 2015r., a.r.).

W dniu 18 grudnia 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. wydał decyzję nr (...), w której stwierdził, że C. M. (1) jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od dnia 1 marca 1999 roku do 29 września 2004 roku. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wyjaśnił, że ubezpieczona w w/w okresie prowadziła pozarolniczą działalność gospodarczą, a jednocześnie nie miała innego tytułu do podlegania ubezpieczeniom. W związku z tym zastosowanie

znalazł art. 13 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (decyzja ZUS z dnia 18 grudnia 2015 roku, a.r.). C. M. (1) złożyła odwołanie od wskazanej decyzji (odwołanie z dnia 21 stycznia 2016r., k. 2 a.s.).

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, jak również w aktach organu rentowego, które nie były przez strony kwestionowane w zakresie ich autentyczności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy. Podkreślić jednak należy, że okoliczności dotyczące samego faktu prowadzenia działalności gospodarczej przez C. M. (1), okres, w którym miało to miejsce, brak w tym czasie innego tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym, a także okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników nie były kwestionowane przez stronę odwołującą. Wynika to z treści złożonego odwołania, jak również ze stanowiska, jakie na rozprawie w dniu 27 lipca 2016r. zajął pełnomocnik C. M. (1). Nie kwestionował wówczas w/w okoliczności, które można ocenić zatem jako niesporne, a o uchylenie decyzji wnosił z uwagi na niecelowość wydania przez ZUS zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie C. M. (1) od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. z dnia 18 grudnia 2015r., nr: (...), jako niezasadne podlegało oddaleniu.

Art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych stanowi, że obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz osobami z nimi współpracującymi. W myśl art. 13 pkt 4 w/w ustawy powyższy obowiązek powstaje od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania jej wykonywania, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej. Z kolei art. 8 ust. 6 wskazywanej ustawy określa, że za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność uważa się:

- osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej lub innych przepisów szczególnych,
- twórcę i artystę,
- osobę prowadzącą działalność w zakresie wolnego zawodu:
  - w rozumieniu przepisów o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne,
  - z której przychody są przychodami z działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych,
- wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz wspólników spółki jawnej, komandytowej lub partnerskiej,
- osobę prowadzącą publiczną lub niepubliczną szkołę, inną formę wychowania przedszkolnego, placówkę lub ich zespół, na podstawie przepisów o systemie oświaty.

W rozpatrywanej sprawie – jak zostało już wskazane – pełnomocnik ubezpieczonej nie kwestionował prowadzenia działalności gospodarczej przez C. M. (1) w okresie, o którym mowa w zaskarżonej decyzji. Co więcej, na rozprawie w dniu 27 lipca 2016r. nie został zakwestionowany również obowiązek podlegania ubezpieczeniom z tego tytułu. Powodem, dla którego pełnomocnik wnioskował o uchylenie decyzji było natomiast to, że w ocenie strony odwołującej się jej wydanie było zbędne.

Sąd nie znalazł podstaw do uwzględnienia stanowiska ubezpieczonej. Uchylenie decyzji jako rozstrzygnięcie, na które wskazywał pełnomocnik, z powodów formalnych nie mogło zapaść, gdyż art. 477¹⁴ k.p.c. nie daje sądowi takiej

możliwości. § 1 tego przepisu wskazuje, że sąd oddala odwołanie, jeżeli nie ma podstaw do jego uwzględnienia. Z kolei w myśl § 2, w przypadku uwzględnienia odwołania sąd zmienia w całości lub w części zaskarżoną decyzję organu rentowego lub zaskarżone orzeczenie wojewódzkiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności i orzeka co do istoty sprawy. Inne rodzaje rozstrzygnięć przewidują kolejne paragrafy wskazując, że jeżeli odwołanie wniesiono w związku z niewydaniem decyzji przez organ rentowy lub niewydaniem orzeczenia przez wojewódzki zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności, sąd w razie uwzględnienia odwołania zobowiązuje organ lub zespół do wydania decyzji lub orzeczenia w określonym terminie, zawiadamiając o tym organ nadrzędny, albo orzeka co do istoty sprawy. Jednocześnie sąd stwierdza, czy niewydanie decyzji przez organ rentowy nastąpiło z rażącym naruszeniem prawa (§ 3). W sprawie o świadczenie z ubezpieczeń społecznych, do którego prawo jest uzależnione od stwierdzenia niezdolności do pracy lub niezdolności do samodzielnej egzystencji albo stwierdzenia stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu, jeżeli podstawę do wydania decyzji stanowi orzeczenie lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych lub orzeczenie komisji lekarskiej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i odwołanie od decyzji opiera się wyłącznie na zarzutach dotyczących tego orzeczenia, sąd nie orzeka co do istoty sprawy na podstawie nowych okoliczności dotyczących stwierdzenia niezdolności do pracy lub niezdolności do samodzielnej egzystencji albo stwierdzenia stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu, które powstały po dniu złożenia odwołania od tej decyzji. W tym przypadku sąd uchyla decyzję, przekazuje sprawę do rozpoznania organowi rentowemu i umarza postępowanie (§ 4). Przepis § 4 stosuje się odpowiednio w sprawach o świadczenia z ubezpieczenia społecznego rolników (§ 5). W sprawie, w której wniesiono odwołanie od orzeczenia wojewódzkiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności, sąd nie orzeka co do istoty sprawy na podstawie nowych okoliczności dotyczących niepełnosprawności, które powstały po dniu wniesienia odwołania od tego orzeczenia. W tym przypadku sąd uchyla orzeczenie, przekazuje sprawę do rozpoznania wojewódzkiemu zespołowi do spraw orzekania o niepełnosprawności i umarza postępowanie (§ 6).

W cytowanym przepisie wskazano, ale tylko w pewnych sytuacjach, na możliwość uchylecia decyzji, lecz nie dotyczy to takiej sprawy jak rozpatrywana. W tej sprawie Sąd mógłby jedynie oddalić odwołanie, co uczynił, albo zmienić decyzję, do czego jednak nie było podstaw, gdyż strona odwołująca nie negowała faktu prowadzenia działalności gospodarczej, a nawet pełnomocnik potwierdził, że z tym wiąże się obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym. W takiej sytuacji Sąd nie miał możliwości, by korygować zaskarżoną decyzję, szczególnie, że obowiązek ubezpieczenia wiążący się z prowadzeniem działalności gospodarczej nie jest przedmiotem dowolnych ustaleń, lecz wynika wprost z przepisów bezwzględnie obowiązujących, których ani strony, ani Sąd oceniając niecelowość wydania decyzji, nie mogą poddawać korekcie. Wynika to z tego, że stosunek ubezpieczenia nie jest stosunkiem prawnym ukształtowanym w drodze umownej. Obowiązek ubezpieczenia społecznego wynika z przepisów prawa i nie jest uzależniony od woli ubezpieczonego lub organu rentowego. Nawiązanie stosunku ubezpieczenia następuje równocześnie z zaistnieniem sytuacji rodzącej obowiązek ubezpieczenia, jako wyraz zasady automatyzmu prawnego; jest wtórne wobec stosunku podstawowego, stanowiącego tytuł ubezpieczenia (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 29 stycznia 2014r., III AUa 708/13, Lex nr 1428169; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2007r., III UK 133/06, OSNP 2008/7-8/114).

W ocenie Sądu Okręgowego ze stanowiskiem strony odwołującej poniekąd można się zgodzić tylko o tyle, że okres po którego upływie Zakład zweryfikował tytuł ubezpieczeń C. M. (1) jest znacząco za długi i może podważać zaufanie obywatela do państwa. Innych zarzutów i przedstawionej argumentacji Sąd natomiast nie podzielił z powodów, które częściowo zostały wskazane. Dodatkowo, odnosząc się do argumentacji ubezpieczonej odnośnie przedawnienia składek należy wskazać, że zaskarżona decyzja tej materii nie dotyczy. Ponadto, należy podkreślić, że instytucja przedawnienia została uregulowana w prawie ubezpieczeń społecznych, m.in. w art. 24 ustawy systemowej, ale przedawnieniu nie ulega samo prawo objęcia ubezpieczeniem społecznym, a jedynie wynikający z tego prawa obowiązek uiszczenia składek, którego jednak nie dotyczy zaskarżona decyzja. Skoro więc przedmiotem zaskarżonej decyzji, a w związku z wniesionym od niej odwołaniem - przedmiotem sporu sądowego, była wyłącznie zasada podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym, to przedwcześnie była ocena przez Sąd Okręgowy przedawnienia wynikających z tego należności składkowych. Z kolei literalna wykładnia przepisu art. 24 ustawy systemowej nie pozwala na wniosek, aby objęcie obowiązkiem ubezpieczenia emerytalnego, rentowych i wypadkowego mogło ulec przedawnieniu. Instytucji przedawnienia samego objęcia obowiązkiem ubezpieczenia nie regulują też

inne przepisy (uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 30 sierpnia 2012r., III AUa 309/12; uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 6 grudnia 2012r., III AUa 321/12).

Podsumowując, brak było podstaw prawnych do tego, aby w stanie faktycznym rozpoznawanej sprawy organ rentowy mógł wydać inną decyzję niż skarżona przez stronę odwołującą. W decyzji tej nie ma mowy o obowiązku uiszczenia składek czy odsetek, a więc o tym sąd ubezpieczeń społecznych nie mógł rozstrzygnąć. Przeniesienie sprawy na drogę sądową przez wniesienie odwołania od decyzji organu rentowego ogranicza bowiem przedmiot postępowania sądowego do okoliczności uwzględnionych w decyzji, a między stronami spornych; poza tymi okolicznościami spór sądowy nie może zaistnieć. Przed sądem wnioskodawca może żądać jedynie korekty stanowiska zajętego przez organ rentowy i wykazywać swoją rację, odnosząc się do przedmiotu sporu objętego zaskarżoną decyzją, natomiast nie może podnosić czegoś, o czym organ rentowy nie decydował (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 27 lutego 2014r., III AUa 881/13, Lex nr 1439162).

Biorąc pod uwagę powyższe Sąd Okręgowy ocenił, że zaskarżona decyzja z dnia 18 grudnia 2015 roku jest zasadna i odpowiada prawu. W tej sytuacji wniesione od niej odwołanie, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., podlegało oddaleniu.

ZARZĄDZENIE

(...)